

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-2-21 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 04-42/490-118
Karar Tarihi : 17.6.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN,
R. Müfit SONBAY, Murat GENCER,
Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN.

B. RAPORTÖRLER : Ali ARIÖZ, Ayşe Özlem UZUN

C. ŞİKAYET EDEN : (Şikayetçi adının gizli tutulmasını talep etmiştir.)

**D. HAKKINDA
ÖNARAŞTIRMA
YAPILANLAR** :

- Hewlett Packard Teknoloji Çözümleri Ltd. Şti.
İçerenköy Eski Üsküdar Cad. No:10 VIP Center Kozyatağı/İstanbul
- Lexmark Türkiye
PERA Bilgi İşlem Ürünleri A.Ş. Piyalepaşa Blv. Famas Plaza B Blok
Kat 10-11 Okmeydanı/İstanbul
- Canon Türkiye
Hesmak Büro makineleri Ticaret A.Ş. Kısıklı Mahallesi Alemdağ
Cad. Yan Yol Sok. No:6-8 811180 Üsküdar/İstanbul
- Xerox Büro Araçları Ticaret ve Servis A.Ş.
Kasap Sok., Konak Azer İşhanı No:12 Esentepe/İstanbul

E. DOSYA KONUSU : HP, Lexmark, Canon gibi yazıcı üreticisi firmaların kartuş ve yazıcı pazarında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ : Şikayet konusu, HP, Lexmark, Canon gibi yazıcı üreticisi firmaların kartuş ve yazıcı pazarlarında 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiklerine ilişkindir. Söz konusu ihlal iddiasıyla ilgili olarak gönderilen şikayet dilekçesinde özetle;

- HP, Lexmark, Canon gibi yazıcıların kartuş dolun ve yenilenmesi faaliyeti ile uğraştıklarını, bu şirketler içinde yazıcı pazarında en büyük paya sahip olan

HP'nin OEM-Garanti Belgeleri'nin kapsamında 'iki yıl boyunca, orijinal malzeme kullanılmadığı andan itibaren garanti kapsamı dışındadır' diye sözlü veya yazılı sözleşmeler yapmakta olduğunu ve bu yolla tüketicilerin yenilenmiş kartuş kullanımına engel olduğu,

- bununla birlikte, Garanti Bilgileri Kitapçığı'nda 'yenilenmiş kartuş kullanılabilir ve arıza sebebi değil ise garanti süresi sona erdirilmez' ibaresinin yer aldığı ifade edilmiş ve gereğinin yapılması talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 8.3.2004 tarih ve 1173 sayı ile intikal eden başvuru üzerine düzenlenen 8.4.2004 tarih ve 2004-2-21/İİ-04-AÖU sayılı Bilgi Notu Rekabet Kurulu'nun 15.4.2004 tarihli ve 04-26 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti amacıyla Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca yazıcı üretimi ve dağıtımı yapan firmalar hakkında 15.4.2004 tarih ve 04-26/309-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Söz konusu karar uyarınca düzenlenen 2.6.2004 tarih, 2004-2-21/ÖA-04-A.A. sayılı Önaraştırma Raporu, 7.6.2004 tarih ve REK.0.06.00.00/69 sayılı Başkanlık önergesi ile 17.6.2004 tarih ve 04-42 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Önaraştırma Raporu'nda, yerinde inceleme sırasında teşebbüslerde yapılan inceleme ve görüşmeler, şikayetçi ile yapılan inceleme ve görüşmelerle, yeniden dolum kartuş/toner/şerit kullanan kurumsal alıcılarla yapılan görüşmeler ve teknik servis raporlarının incelenmesi neticesinde, şikayetçinin, yazıcı üreticisi teşebbüslerin, yazıcılarında kendi lisansları altında üretilen kartuş, toner veya şeritlerin kullanılmasına yol açacak şekilde iki ayrı ürünü bağlayarak rekabeti engelledikleri iddiasına ilişkin somut belge ve bulgulara ulaşılamaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlalin varlığından söz edilemeyeceği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. Sektöre İlişkin Genel Bilgiler

Bilgisayar sektörü; yazılım, donanım, aksesuar ve diğer ilgili yan ürünlerin üretimini ve dağıtımını gerçekleştiren ve bu alana ilişkin hizmetleri sunan sektör olarak tanımlanabilir. Diğer birçok sektöre de girdi sağlayan bu sektör özellikle bankacılık, finans, medya ve reklamcılık gibi sektörlerin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu bağlamda dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de oldukça önemli bir konuma sahiptir. İşlev ve içerik bakımından bilgisayar sektörü şu alt bölümlere ayrılabilir:

1- Donanım : Bilgisayar sistemleri, kişisel bilgisayarlar, yazıcılar ile bilgisayar ve çevre donanımlarının birbirlerine irtibatlanmasında kullanılan iletişim sistemlerinden oluşan bölümdür.

04-42/490-118

2- Yazılım : Donanımların kullanıcı ihtiyaçlarına yönelik olarak çalışmalarına olanak tanıyan özel olarak hazırlanmış kodlama sistemlerinin oluşturduğu bölümdür.

3- Hizmetler : Donanım bakımı ve yazılım desteği ile eğitim ve danışmanlık hizmetlerini kapsayan bölümdür.

4- Tüketim Malzemeleri : Sektörün donanım ürünleri dışında kalan bilgisayar aksesuarlarının alım ve satımının yapıldığı bölümdür.

İncelemenin konusunu oluşturan bilgisayar yazıcıları satış sonrası hizmetleri, bilgisayar sektörünün hizmet alt bölümüyle ilgilidir. Bilgisayar yazıcıları ise donanım alt bölümü içinde yer almaktadır. Bilgisayar donanımları girdi, işlem, çıktı, iletişim ve yardımcı bileşenler olarak tasnif edilebilir. Yazıcılar bilgisayar monitörleri ve projeksiyon cihazları gibi bir çıktı birimidir ve kullanıcıların bilgisayar üzerinde yaptıkları işlemler ve/veya bu işlemlerin sonuçlarının kağıt vb. ortamlara yazdırılmasında kullanılırlar. Yazıcılar üç ana grupta incelenebilir:

1- Nokta vuruşlu yazıcılar (dot-matrix printers) : Çalışma prensipleri daktiloya benzer. Matriks düzeninde dizilmiş iğnelerin, bilgisayar tarafından gönderilen komutlara göre hareket ederek, kağıt ile bu iğnelerin bulunduğu yazıcı kafası arasında gergin duran şeride vurmasıyla karakterler tek tek kağıda yazdırılır. Yazıcı kafasında bulunan iğne sayısına bağlı olarak çıktının kalitesi artar. İğne sayısı genellikle 9, 18, 24'tür. Diğer iki yazıcı türüne göre avantajları; sürekli form kullanabilmeleri ve karbonlu kağıt kullanılarak tek seferde birden fazla nüsha elde edilebilmesidir. Renkli olanlarının renk kaliteleri oldukça düşüktür.

2- Mürekkep püskürtmeli yazıcılar (inkjet printers) : Bu yazıcılar da, nokta vuruşlu yazıcılar gibi karakter bazında çalışırlar. Basma işlemi, bir ısıtıcının mürekkebi 200-300 dereceye kadar ısıtması ve ardından ısıtılan bu mürekkep damlacığının çok yüksek bir hızda, baskı kafasında bulunan delik matrikslerden kağıda püskürtülmesiyle gerçekleştirilir. Bu tür yazıcılar kalitelerinin artması ve fiyatlarının düşmesiyle standart masaüstü bilgisayar sistemlerinde en çok kullanılan yazıcılar haline gelmiştir. Oldukça sessiz çalışırlar, düşük maliyetle fotoğraf kalitesinde renkli baskı yapabilirler.

3- Lazer yazıcılar (laser printers) : Yazıcı teknolojisinde en üst noktayı lazer yazıcılar oluşturur. Daha çok ofis ve profesyonel kullanıma yöneliktirler. Basım teknikleri fotokopi makinelerine benzer. Diğer yazıcı türlerine göre baskı kalitesi oldukça yüksektir. Mürekkep püskürtmeli yazıcılardan daha sessiz ve hızlıdırlar. Karakter bazında değil sayfa bazında çalışırlar.

Hem lazer hem de mürekkep püskürtmeli yazıcıların kalitesi inch başına nokta (dot per inch - dpi) birimi ile ölçülür. Nokta vuruşlu yazıcılarda basma işlemi için şerit, mürekkep püskürtmeli yazıcılarda kartuş, lazer yazıcılarda ise toner kullanılır.

Türkiye'de bilgisayar yazıcılarına yönelik pazarın büyüklüğü 2002 yılında 104 trilyon TL.'dir. Türkiye'de pazarlanan yazıcıların tamamı yurtdışından ithal edilmekte olup, ithalatçılar ve yetkili distribütörler vasıtasıyla pazarlanan başlıca markalar; Hewlett Packard, Lexmark, Canon, Epson, IBM, Panasonic, OKI'dan oluşmaktadır.

04-42/490-118

Türkiye’de pazarlanmakta olan bu markaların satış sonrası servis hizmetleri ise bu amaçla kurulmuş servis noktaları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Yazıcıların sarf malzemeleri niteliğinde olan (kartuş ve toner pazarlaması konusunda ise ortaya şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır) toner, kartuş ve şerit pazarı dörde ayrılmaktadır:

- 1- HP, Lexmark, Canon gibi üretici firmaların kendi lisansları altında üretilen kartuş ve tonerler.
- 2- Bu ürünlerin sahteleri.
- 3- Muadiller: Caretta, Pelikan, Veneta System gibi değişik markalar adı altında orijinal sarf malzemelerinin yeniden doldurularak ikame edebilen ürünler.
- 4- Yeniden dolum kartuşlar: Orijinal ürünlerin yeniden doldurulması ve yeniden dolum firmaların kendi markalarını basmalarıyla ortaya çıkan ürünler. Bu sınıftaki ürünlerle muadil olarak nitelendirilen ürünler arasında sınır kesin olarak çizilememektedir. Bu iki grup ürünün üretilmesi ve pazarlanması, küçük çapta tesis kurmuş firmalar tarafından yapılabildiği gibi, herhangi bir kırtasiyede veya internet cafede de yapılabilmektedir. Dolayısıyla tüketici bu iki grup arasındaki kalite farkını her zaman fark edememekte, düşük kalitedeki bir kartuş veya tonerin yol açtığı zararlardan dolayı bir üst grupta olup orijinal sarf malzemelerine yakın kalitede olabilecek ürünleri de aynı düşük kalite grubunda görebilmekte veya yeniden dolum ya da muadil kartuştan/tonerden kaynaklanan bir sorunun yazıcıdan kaynaklandığını düşünebilmektedir.

Sadece toner, kartuş ve şeritten oluşan ürün gruplarına ilişkin toplam pazar büyüklüğü hakkında objektif ve sağlıklı bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte yukarıda sayılan ürünlerle kağıt, disket gibi diğer ürünleri de kapsayan bilgisayar sarf malzemeleri pazarının toplam büyüklüğü 2002 yılı için 158 trilyon TL.'dir.

Sarf malzemesi gelirlerine göre ilk beş şirketi; HP (% 30), Despec (% 20), Xerox (% 15), Hesmak (% 10), Tekofaks Kağıt (% 8); Yazıcı gelirlerine göre ilk beş şirketi ise; HP (% 30), OKI-Europe (% 20), Pancom (% 15), Xerox (% 10) ve Epson-Türkiye (% 8) oluşturmaktadır.

Tek renk lazer yazıcıda ilk beş şirket ve pazar payları şu şekilde sıralanmaktadır:

- 1-HP, % 30
- 2-Xerox, % 20
- 3-Samsung, % 15
- 4-Lexmark, % 10
- 5-Kyocera Mita, % 8

Renkli lazer yazıcı firmaları pazar payları aşağıdaki şekildedir:

- 1-HP, % 30
- 2-Minolta, % 20
- 3-Epson, % 15
- 4-OKI, % 10
- 5-Xerox, % 8

04-42/490-118

Mürekkep püskürtmeli yazıcılarda firma pazar payları aşağıdaki şekildedir:

- 1-HP, % ✕
- 2-Lexmark, % ✕
- 3-Epson, % ✕
- 4-Panasonic, % ✕
- 5-Canon, % ✕

Dot matrix yazıcı firmaları ve pazar payları ise şu şekilde sıralanmaktadır:

- 1-Panasonic, % ✕
- 2-Epson, % ✕
- 3-OKI, % ✕
- 4-Lexmark, % ✕
- 5-Star, % ✕

1.1.2. İlgili Ürün Pazarı

Şikayete konu teşkil eden ürünler, bilgisayar yazıcılarında sarf malzemesi olarak kullanılan toner, kartuş ve şeritlerdir. Şikayetçinin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere bu ürünler sadece bir firma tarafından üretilmemektedir. Piyasada, farklı markalar altında lisanslı olarak yapılan üretimin yanında, bu markaların muadili olan ve bunları ikame edebilen yenilenmiş veya doldurulmuş kartuş, toner ve şeritler de üretilmektedir. Bununla birlikte, tüm yeniden dolun ve yenilenmiş toner ve kartuşların lisanslı ürünleri ikame edip etmediklerini tespit etmek mümkün değildir. Çünkü muadil yada yeniden dolun kartuş, toner veya şeritlerin- üretim koşul ve süreçlerindeki heterojenlik nedeniyle- lisanslı ürünlere yakın bir kaliteyi her zaman yakaladıklarını söylemek mümkün değildir. Bunun yanında birtakım ürünler herhangi bir yatırım olmaksızın amatör bir şekilde üretilmektedir, örneğin boş olan bir kartuş kafası rastgele delinerek veya açılarak teknik olarak uyumsuz bir mürekkep doldurulmakta veya enjekte edilmektedir. Dolayısıyla; bir kırtasiyede doldurulan kartuş veya toner ile, orijinal HP, Lexmark, Canon vb. marka kartuş veya tonerin aynı pazarda olduğunu söylemek doğru değildir.

Bununla birlikte, tüketici açısından bir değerlendirme yapıldığında daha farklı durum ile karşılaşılmaktadır. Bazı tüketiciler için satın alacakları sarf malzemesinin fiyatı öncelikli öneme sahip olmakta ve %50'lere varan fiyat farkı nedeniyle kalite ikinci planda kalmaktadır. Bu sebeple orijinal ürün yerine muadil veya yeniden dolun ürün tercih edilmektedir.

AB Komisyonu, ilgili pazara ilişkin duyurusunda ilgili pazar şu şekilde tanımlanmaktadır:

İlgili ürün pazarı; ürünün özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları açısından tüketici tarafından değiştirilebilir ya da ikame edilebilir sayılan bütün ürünleri ve/veya hizmetleri kapsar.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere, ilgili pazar kavramı temelde ürünlerin birbirleri ile ikame edilip edilemeyeceğine göre belirlenmektedir. Pazarın tespitinde tüketim ikamesi ve dolayısıyla talep esnekliğinin yanında üretim ikamesi ve arz esnekliği

de dikkate alınmaktadır. 4054 sayılı Kanun'da ilgili pazarın nasıl tanımlanacağına ilişkin bir açıklık bulunmamakla birlikte, 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'de pazar tanımının nasıl yapılacağına yönelik bazı çıkarımlarda bulunmak mümkündür. Mezkur Tebliğe göre;

İlgili ürün pazarının tespitinde, birleşme veya devralma konusu olan mal ve hizmetlerle, tüketici gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından aynı sayılan mal veya hizmetlerden oluşan pazar dikkate alınır; tespit edilen pazarı etkileyebilecek diğer unsurlar da göz önüne alınır (md.4).

Yukarıdaki bilgiler ışığında, ilgili ürün pazarı "yazıcı toner, kartuş ve şeritleri pazarı" olarak tespit edilmiştir. Zira, kullanıcılar açısından orjinal ve muadil kartuşların birbirleriyle en azından belli oranda ikamesi mümkündür. Bu pazarda lisanslı ürünlerin yanı sıra bu ürünler ile ikame edebilecek belirli bir kaliteyi yakalamış olan muadil ve yeniden dolum ürünler bulunmaktadır. Esas faaliyet alanı farklı olan teşebbüsler (kırtasiye, internet café gibi) tarafından üretilen ve belirli bir kaliteyi haiz olmayan kartuş, toner ve şeritler bu inceleme açısından kapsam dışında tutulmuştur.

I.1.3. İlgili Coğrafi Pazar

Söz konusu ürünler tüm Türkiye çapında satışa sunulduğundan ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak ele alınmıştır.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Şikayetçinin 8.3.2004 tarihinde Kuruma yapmış olduğu ziyaret sırasında ilk önce şifahen, ardından yazılı bir dilekçe ile ifade etmeye çalıştığı şikayet konusu eylemin aşağıdaki şekilde gerçekleştiği iddia edilmektedir.

HP, Lexmark, Canon gibi yazıcı üreticisi firmaların dağıtıcıları, baş bayileri veya teknik servisleri, ürünlerin satışı esnasında müşterilere sözlü bildirimlerde bulunarak, yazıcıların içinde bulunan ve yaklaşık 2 yıllık ömrü olan kartuşların tükenmesini müteakip orijinal kartuş kullanılmadığı takdirde yazıcının garanti kapsamı dışına çıkacağını kayıt altına almaktadırlar. Bu durum, üreticilerin garanti belgelerinde yer alan hükümlerle bir çelişki meydana getirmekte ve garanti belgesinde yazan şartlarla fiiliyatta gerçekleşenler birbirinin tersi bir durum yaratmaktadır. HP'nin Garanti Belgesi ve Sınırlı Garanti Bildirim Kitapçığı'nda yer alan çeşitli hükümler bu duruma örnek olarak gösterilmektedir.

HP Garanti Belgesi'nin 9.maddesinde,

"Malla beraber kullanılan Hewlett-Packard olmayan donanım, yazılım, arabirim, aksesuar veya orijinal HP üretimi olmayan sarf malzemelerinden; yetkisiz onarım, modifikasyon, yer değiştirme, malın tüketiciye tesliminden sonraki yanlış taşıma, yanlış ve yetersiz bakım, kalibrasyon veya yanlış kullanımdan; mal için yayınlanan çevre spesifikasyonlarına aykırı kullanım yerinin iyi hazırlanmamasından; hava tesisatının yetersizliği, malın aşırı nemli veya sıcak ortamlarda kullanılması (mal ile ilgili kullanım ve çalışma koşullarının detaylarını kullanım kılavuzunda bulabilirsiniz) veya elektronik devrelere zararlı, aşındırıcı ortamda çalıştırılmasından, kaza, darbe, elektrik, nakliyat, doğal afetlerden

kaynaklanan arızalar, sayılanlarla sınırlı kalmamakla beraber garanti kapsamı dışındadır." denilmektedir.

HP Yazıcı Sınırlı Garanti Bildirimi Kitapçığı'nın 2.maddesinde ise,

"HP'nin sınırlı garantisi, yalnızca ürünün normal kullanımı sonucu ortaya çıkan kusurları kapsar; aşağıda belirtilen durumlarda geçerli değildir:

.....

HP tarafından sağlanmamış olan veya desteklenmeyen yazılım, arabirim, ortam, parça ve malzemeler veya

.....

HP yazıcı ürünleri için, HP ürünü olmayan bir mürekkep kartuşun veya yeniden doldurulmuş bir kartuşun kullanılması müşteriye verilen garantiyi ve müşteri ile yapılmış olabilecek HP destek sözleşmesini etkilemez. Ancak, yazıcıdaki arıza veya hasarın HP ürünü olmayan veya yeniden doldurulmuş bir mürekkep kartuşundan kaynaklandığı saptanırsa, HP, yazıcının ilgili arıza ve hasar için servisinde uyguladığı normal saat ve malzeme ücretlerini kullanıcıdan talep edecektir" denilmekte ve Kitapçığın 8. maddesinde,

"Yürürlükteki herhangi bir yazıcı kartuşu garantisi, yeniden doldurulmuş, yeniden üretilmiş, yenilenmiş, hatalı kullanılmış veya herhangi bir şekilde değişiklik yapılmış HP yazıcı kartuşları için geçerli değildir." İfadesi yer almaktadır.

Görüldüğü gibi, müşterilere verilen garantiler çerçevesinde orijinal HP ürünü olmayan sarf malzemelerinden kaynaklanan arıza ve hasarlar, HP servislerinde uygulanan normal saat ve malzeme ücretleri karşılığı tamir edilmekte; orijinal sarf malzemelerinden kaynaklanan hasarlar ise direkt olarak garanti kapsamına alınmaktadır.

Şikayetçi, garanti belgesinde ve kitapçıkta yer alan bu hükümlerin varlığına rağmen piyasada tam tersi uygulamalara rastlandığını, yazıcı üreticisi firmaların teknik servislerinin yazıcıda yenilenmiş/doldurulmuş kartuş/toner/şerit gördükleri takdirde kartuş/şerit/tonerden kaynaklanmayan bir arıza halinde dahi bu arızaları tamir etmediklerini ve yazıcıyı garanti kapsamı dışında tuttuklarını iddia etmektedir. Bunun yapılmasındaki amacın da tüketicilerin yazıcılarda orijinal kartuş veya toner kullanmalarını dolaylı olarak zorlamak olduğu belirtilmektedir.

Konunun detaylı olarak araştırılıp incelenmesine yönelik olarak açılan önaraştırma çerçevesinde, Raportörlerce yazıcı ve sarf malzemeleri pazarlarında faaliyet gösteren ve pazar payları bakımından önem arz eden teşebbüslerle çeşitli görüşme ve incelemeler yapılmış, teşebbüs yetkililerinin ilgili şikayet hakkındaki görüş ve açıklamalarına başvurulmuştur.

Raportörlerce yerinde yapılan inceleme sürecinde yapılan görüşmelerde yapılan tespitlerden ve bu çerçevede teşebbüslerden talep edilen yazıcı kullanım kılavuzlarında yer alan hükümlerden, üretici firmaların orijinal olmayan kartuş kullanımını tasvip etmemekle birlikte yasaklamadıkları (veya bu tür kullanımları engellemedikleri) anlaşılmaktadır. Teşebbüsler, orijinal olmayan kartuşların kullanıldığı yazıcılarda, kartuştan kaynaklanmayan arızaların garanti kapsamı dahilinde tamir edildiğini, kendilerinin orijinal kartuş

kullanılmaması nedeniyle yazıcıları garanti kapsamı dışına çıkarmak gibi bir uygulamalarının olmadığını belirtmişlerdir (Bunun yanında şikayet dilekçesinde bu tür uygulamaları yaptığı iddia edilen HP, şikayetçinin iddia ettiği yönde herhangi bir uygulamanın münferit olarak vuku bulmasını engellemek gayesiyle, teknik servislere bu konuda bir uyarı yazısı gönderilmesi hususunda sorumlu yöneticilere bir yazı göndermiştir.). Şikayetçi tarafından da orijinal olmayan kartuş kullanılması nedeniyle, yazıcıda meydana gelen ve kartuştan kaynaklanmayan arızaların garanti kapsamı dışına çıkarıldığını gösterir herhangi bir belge delil olarak ibraz edilmemiş, sadece yetkili teknik servisler tarafından şikayet konusu uygulamalara maruz kaldıkları iddia edilen bazı yazıcı kullanıcılarının iş adresleri ve telefon numaraları raportörlere sunulmuştur. Şikayet konusu edilen olayla ilgili olarak, HP'nin teknik servis raporlarının incelenmesi sonucunda da, bu hususla ilgili herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır. Söz konusu raporlarda, yeniden dolum kartuş kullanılması halinde, makinede meydana gelen arızalara dahi bakıldığı fakat daha sonraki yazıcı kullanımları için uyarılmaları yönünde ifadeler bulunmaktadır. Yeniden dolum kartuştan kaynaklanmayan arızalar ise, garanti sözleşmeleri ile ilgili gerekli şartları taşımaları halinde garanti kapsamında değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, Raportörlerce şikayetçinin özellikle HP'nin uygulamalarıyla ilgili referans olarak isimlerini verdiği HP yazıcı kullanıcısı teşebbüs ve kurumlarla yapılan telefon görüşmelerinde yetkili kişilere, iki yıllık garanti süresi içinde yazıcıda yenileme veya dolum kartuştan kaynaklanmayan bir arıza meydana geldiğinde yetkili servislerin yenileme/dolum kartuş sebebiyle yazıcıyı garanti dışı bırakıp bırakmadıkları sorulmuştur. İlgililerden çoğu, böyle bir olayla karşılaşmadıklarını belirtirken sadece biri, iki ay kadar önce bir yetkili servisin kendisine şifahi olarak dolum veya yenileme kartuşun yazıcıyı garanti kapsamı dışına çıkaracağını bildirdiğini belirtmiştir.

Ayrıca, Raportörlerce konuyla ilgili olarak HP yazıcılarının kullanıldığı bir kurum olan Devlet Malzeme Ofisi (DMO) Bilgi İşlem Şube Müdürü ile telefon görüşmesi yapılmıştır. İlgili, DMO'nun iki üç yıl öncesine kadar dolum kartuş veya toner kullandığını, fakat bu ürünler nedeniyle yazıcılarında çeşitli hasarlar meydana geldiğini ve bu sebeple DMO'ya son iki üç yıldır dolum veya yenileme kartuş ya da toner alımı yapılmadığını, ihalelere sadece orijinal kartuş, toner marka satıcılarının girmelerine izin verildiğini belirtmiştir.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre; yerinde inceleme sırasında teşebbüslerde yapılan inceleme ve görüşmeler, yeniden dolum kartuş/toner/şerit kullanan kurumsal alıcılara yapılan görüşmeler ve teknik servis raporlarının incelenmesi neticesinde, şikayetçinin, yazıcı üreticisi teşebbüslerin, yazıcılarında kendi lisansları altında üretilen kartuş, toner veya şeritlerin kullanılmasına yol açacak şekilde iki ayrı ürünü bağlayarak rekabeti engelledikleri iddiasına ilişkin olarak somut belge ve bulgulara ulaşılamaması nedeniyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında bir ihlalin varlığından söz edilemeyeceğine; dolayısıyla başvuru

04-42/490-118

konusu iddialara yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına, Őikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.